

Een dollarjacht in een D-trein

In deze serie verschenen

1. Een overval in de lucht
2. De jacht op het koperen kanon
3. Sensatie op een Engelse vrachtboot
4. Avonturen in de Stille Zuidzee
5. Drie jongens op een onbewoond eiland
6. De strijd om het goudschip
7. Tumult in een toeristenhotel
8. Drie jongens als circusdetective
9. Een dollarjacht in een D-trein
10. Een speurtocht door Noord-Afrika
11. Drie jongens en een caravan
12. Kabaal om een varkensleren koffer
13. Een motorboot voor een drijvend flesje
14. Een klopjacht op een kapitein
15. Een raderboot als zilvervloot
16. Nummer negen seint New York
17. Een meesterstunt in Mexico
18. Trammelant op Trinidad
19. Vreemd krakeel in Californië
20. Lotgevallen rond een locomotief
21. Pyjama-rel in Panama
22. Vreemd gespuis in een warenhuis
23. Wilde sport om een nummerbord
24. Hoog spel in Hongkong
25. Een vliegtuigsmokkel met verrassingen
26. Stampij om een schuiftrompet
27. Kunstgrepen met kunstschaten
28. Bombarie om een bunker
29. Ali Roos als Arie Baba
30. Heibel in Honolulu
31. Arie Roos wordt geheim agent
32. Cnall-effecten in Casablanca

*Een dollarjacht in een
D-trein*

Willy van der Heide

Oorspronkelijk uitgegeven door: Stenvert, Meppel, 1952

© Willy van der Heide, 1952

© Nederlandse uitgave: Overamstel Uitgevers, Amsterdam 2015

© Omslagbeeld: Frans Mettes

Omslagontwerp: baqup

ISBN 978 90 499 2712 7 (paperback)

ISBN 978 90 499 2744 8 (e-book)

NUR 280

www.overamstel.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Een fantastische opdracht! *(Om van te likkebaarden)*

De lange Amerikaan deed de deur van zijn kantoor dicht, knipte een schakelaar naar beneden en ging boven op zijn platte, stalen bureau zitten. Hij grinnikte tegen de drie jongens die tegenover hem stonden; naast elkaar; brandend nieuwsgierig.

‘Nu brandt er een rode lamp boven de deur,’ legde hij uit. ‘Worden we niet gestoord voor allerlei onzin.’ Hij tastte naar de greep van een bureaulade naast zich, deed die la open en trok zijn hand weer te voorschijn met een zwaar, blauw-stalen pistool.

‘Een Luger,’ zei de middelste der drie jongens. De Amerikaan keek verrast op.

‘Ken jij dit soort pistolen, Bob?’

‘Hebben we in de Zuidzee mee moeten schieten. Een van de mui-
ters had er een. Het zijn zware pistolen.’

De lange Amerikaan knikte, woog het vuurwapen op zijn handpalm, trok het met glimmende patronen gevulde magazijn uit het pistool en haalde de loop naar achteren. Het wapen klikte en de laatste patroon, die in de kamer had gezeten, sprong er zijwaarts uit, in zijn hand.

De telefoon rinkelde. Masters greep achter zich en luisterde.

‘Met Masters... O, Strauss. Ben je daar eindelijk? Kom meteen hier, lui-
lak. We wachten op je.’ – Hij smakte de hoorn neer.

De korte, dikke, roodharige van de drie jongens, die Arie Roos heet-
te, vroeg:

‘Ze hebben ons altijd gezegd, mijnheer Masters, dat je geen patroon
lange tijd in de kamer van een pistool mag houden, want dan blijft de
slagveer gespannen en wordt op de duur slap.’

Masters knikte.

‘Klopt. En het is natuurlijk gevaarlijk, als je niet goed met vuur-
wapens kunt omgaan. Eén druk op de trekker, per vergissing, en een
schot knalt af.’ – Hij lachte even scheef en een beetje grimmig.

‘Maar het komt in ons vak wel eens voor, dat je in een situatie raakt
waarin je je pistool zó snel moet gebruiken, dat je geen twee seconden
kunt missen om je loop naar achteren te trekken en het wapen te la-

den. Een nieuwe slagveer is nog altijd goedkoper dan een begrafenis, zie je.'

De deur sprong open en een korte, brede, beweeglijke man kwam binnen. Hij liep met de handen in de zijzakken van een los, bruin jasje, schopte de deur achter zich dicht en ging schrijlings op een stoel zitten, als op een hobbelpaard.

'Hallo, jongens. Kom op, Masters, met je verhaal.' Masters liet zijn pistool terugvallen in de lade, sprong van het bureau af en begon door zijn lang kantoor heen en weer te lopen.

'Ik begin met een schets van de toestand zoals deze op het ogenblik is: Sinds enkele maanden wordt West-Europa overstroomd door een vloed van valse dollarbiljetten. Deze zijn waargenomen in Holland, België, Frankrijk, Zwitserland, Italië, Spanje, Portugal en, merkwaardig genoeg, óók in Noord-Afrika. In al deze landen, op Spanje na, doken die biljetten ongeveer gelijktijdig op. Dat alléén al wijst op een ongewoon perfecte organisatie. Zonder twijfel komen al deze biljetten van één en dezelfde bankbiljettenpers. Bosjes van die valse dollarbiljetten zijn door de banken al naar de Vals-Geld-Centrale gestuurd, maar we hadden nog steeds geen vermoeden hóé deze biljetten over de grenzen van het ene land naar het andere werden gesmokkeld. Evenmin wisten, en weten we waar de persen staan.' – Hij staakte plotseling zijn heen en weer lopen en bleef voor de drie jongens wachten. 'Aan jullie, jongens, is het te danken dat we nu tenminste weten hóé die valse biljetten de grens passeren. Knap werk van jullie. We gaan verder. De pakjes vals geld komen Holland binnen, verstopt in de locomotieven en tankwagens van speelgoedtreintjes, die worden afgezonden door een speelgoedfabriek in Zwitserland. In Zürich.' – Hij stak een vinger op – 'Vraag Eén!'

De korte man, die schrijlings in de stoel zat, vulde aan: 'Is die speelgoedfabriek zélf in het complot betrokken?'

'Precies,' zei Masters en zette zijn wandeling voort. 'Dát weten we niet. En het is van het allergrootste belang, om uiteindelijk de drukpers in handen te krijgen. Het kan ons geen zier schelen, een onbelangrijk mannetje te arresteren die de biljetten verspreidt. Die man arresteren waarschuwt alleen maar de rest van de organisatie.'

Jan Prins, de derde der drie jongens, knikte.

'Net als wanneer je last hebt van mieren. Eén enkele doodmaken heeft geen zin. Je moet het nest opsporen.'

'Attabo!' zei de dikke Amerikaan op de stoel. 'Met één verschil.

Maak je een paar mieren dood, dan trekt de rest er zich niets van aan en je kunt dan altijd nog het nest blijven zoeken. Maar als je een paar bankbiljettenverspreiders arresteert, is de rest gewaarschuwd.' Masters keerde zich om.

'Strauss! Laat mij nu praten.'

Strauss grinnikte.

'Okay, boss. Ik dacht dat lopen en praten tegelijk je misschien zou uitputten.'

'Het enige wat mij werkelijk uitput,' bekte Masters terug, 'is naar jouw lelijke gezicht kijken.'

'Moet je mijn voetzolen eens zien,' zei Strauss en stak een sigaret op.

Masters begon weer te wandelen. Arie dacht: 'Dadelijk slijt hij door de vloer heen.'

'Twee kisten vol speelgoedtreintjes zijn nu ergens bij Amersfoort per ongeluk van een bestelauto gevallen. Jullie hebben die gevonden, zijn ermee aan het sollen gegaan, en ontdekten dat er rolletjes valse dollars in die treintjes verstopt zaten. Prima. Jullie ontdekten vervolgens, welke drie boeven hier in Holland die dollars opwachtten. Alwéér prima.' – Hij liep naar zijn bureau en nam een strookje papier op. – 'De politie in Amersfoort heeft in alle stilte uitgevist, dat één van die drie boeven, een zekere Luuk van Genderen, wonend in Amersfoort, werkt op de pakafdeling van de firma die deze treintjes in Holland invoert.'

'Dacht ik al,' zei de roodharige jongen. 'De firma is in Amersfoort en hij wóónt in Amersfoort.'

Masters stak een arm uit en wees op de sproetige neus van de roodharige jongen.

'Juist, Arie Roos. Ons grote voordeel is nu, dat door de kolossale gooi-en-smijtfilm die jullie in de afgelopen dagen in Amersfoort hebben opgevoerd, die drie boeven bang zijn geworden, zonder echter te weten dat jullie, of de politie, iets afweten van de dollars die in de treintjes verstopt zaten.' – Zijn lange vinger wees naar de middelste der drie jongens:

'Bob – toen jij vastgebonden achter in die Ford zat, op weg naar België, wat bespraken die twee boeven toen?' Bob fronste een tel, en ratelde dan af:

'Zij wilden vlak over de grens hun gehuurde Ford achterlaten en met een andere auto naar een spoorstation liften. Daar een trein nemen naar Brussel. In Brussel andere paspoorten ophalen, op andere namen en daarmee per vliegtuig naar Zürich doorreizen. In Tilburg

stuurden ze een telegram naar Luuk van Genderen in Amersfoort, om die intussen zoet te houden.'

Masters knikte.

'Precies. En jullie, slimme apen, hebben me daarna op een meesterlijk plan gebracht. Vanavond, even na half negen, nemen jullie hier in Den Haag de D-trein naar Zürich. Je moet overstappen in Schaarbeek bij Brussel. Daar krijg je de nacht-D-trein naar Milaan. Je gaat in de uitrusting van sportieve toeristen, compleet met rugzakken en wandelschoenen. Derdeklas. Van mij krijg je deze papieren mee.' – Masters greep een pakje paperassen van een hoek van zijn bureau. – 'Die zijn allemaal hier gereed gemaakt en ze kloppen als een bus. Het zijn papieren van een Amerikaans jongens tijdschrift, dat aan jullie, als redacteurs, een opdracht geeft.'

De drie jongens keken elkaar aan. Arie Roos grijnsde. Wát er moest gebeuren kon Arie minder schelen... de hoofdzak was dát er weer wat bijzonders te beleven viel. Masters wees op Bob.

'Jij, Bob Evers. Jij bent Amerikaan. Hier is jouw brief. Jij bent redacteur van dit tijdschrift en naar Holland gekomen voor besprekingen met enkele Hollandse correspondenten: in dit geval Jan Prins en Arie Roos. Hier is je perskaart. Lees je brief voor.'

Bob nam de brief aan en Jan en Arie loerden mee naar het blauwen-gele, Amerikaanse briefhoofd. Het was prachtig gedrukt op glanzend papier.

'THE TOY TRAIN CLUB'

'De Speelgoedtrein-Club,' mompelde Jan. De brief was in het Amerikaans en Bob begon hem voor te lezen.

Aan allen die dit moge aangaan.

Houder dezes, Robert (Bob) Theodore Evers, paspoortnummer zo-en-zoveel, buitenlands redacteur van ons blad, dat een Amerikaanse oplage heeft van 125.000 stuks en een Engelse druk van 18.000, gaat in de maanden augustus en september in onze opdracht naar Europa om het contact met onze correspondent daar te verstevigen en enkele speciale opdrachten te vervullen. Onder deze speciale opdrachten valt in de eerste plaats een bezoek aan enkele vermaarde Europese fabrieken van speelgoedtreinen, o.a. in Engeland en Zwitserland. Het is ons opgevallen, dat bepaalde Engelse en Zwitserse treinen van bijzonder goede kwaliteit zijn en

wij achten het zeker een groot belang voor onze jeugdige lezers, hen grondig in te lichten over wat Engeland en Zwitserland op dit gebied kunnen produceren.

Wij verzoeken de betrokken fabrieken, onze redacteuren alle medewerking te willen verlenen, liefst compleet met terbeschikkingstelling van modellen en fotomateriaal, om een zo grondig mogelijk verslag hierover te kunnen samenstellen. Wij denken zelfs aan een speciaal nummer hierover en wij twijfelen niet, of u zult het belang hiervan, o.a. in verband met een eventuele uitbreiding van uw export naar Noord-Amerika, inzien.

*Gaarne vertrouwende op uw medewerking in deze,
de algemeen hoofdredacteur,
Frederick C.L.- Rawlins.'*

‘Dit is razend knap bedacht,’ zei Jan Prins. ‘Vooraf dat smoesje over uitbreiding van de export.’

Arie Roos grinnikte.

‘Ze struikelen over hun eigen kuit en in de haast om ons binnen de poorten te halen.’

Bob Evers wees op zijn brief.

‘Dit is toch een bestaand jongensblad, hè?’ Masters knikte.

‘Reken maar. Wordt uitgegeven in Washington, D.C.’

‘En het is hun échte briefpapier?’

‘Yes, sir.’

‘Maar... hoe bent u daar in 24 uur tijd áán gekomen?’ Masters wees naar de stil rokende Strauss.

‘Hij daar heeft een archief van duizenden verschillende blanco brieven van alle mogelijke Amerikaanse firma’s. En ons bureau in Washington heeft de hoofdredacteur, Rawlins, gewaarschuwd. Als die soms uit Zwitserland mocht worden opgebeld over jullie, klopt het als een bus.’

Bob vouwde de brief op en stak die in zijn zak. Masters nam twee gekleurde, dubbelgevouwen kaarten van zijn bureau.

‘Amerikaanse perskaarten voor Jan Prins en Arie Roos. Steek in je zak. Luister nu, de mop is dit: niemand van ons weet of de speelgoed-fabriek zélf op de hoogte is van het feit dat er dollars in hun treintjes worden verstopt. Het is mogelijk dat bijvoorbeeld alléén maar de

chef van de afdeling Export in het complot zit – of zelfs alleen maar een man op de inpakafdeling. Dat moeten jullie zien uit te vissen. Van binnen uit. Lukt het je niet, dan is er nóg geen kind over boord en proberen we wat anders. In ieder geval kan niemand dat beter en sneller proberen dan een span jongens, verzet op speelgoedtreinen, die niemand van politiewerk zal verdenken.’ – Hij tastte weer in een jaszak en vond een ander betypt papier. – ‘Hier is het afschrift van het telegram dat gisterochtend uit Zürich werd verzonden, en gericht aan Luuk van Genderen in Amersfoort.’

Zijn grijze ogen keken de jongens even aan.

‘Dit telegram was gestuurd aan het huisadres van een man van de pakafdeling van de Hollandse importfirma. Het werd uit Zürich verzonden de avond tevoren om half elf. Dat is natuurlijk heel verdacht! Geen zakenfirma ter wereld stuurt, midden in de slappe speelgoedtijd, midden in de zomer, om half elf des avonds, een telegram als dit aan het huisadres van een man van de pakafdeling van een van hun klanten in het buitenland.

*VAN GENDEREN,
Stationsweg 26B,
AMERSFOORT (Holland).*

*Volgende zending speelgoedtreinen aan uw firma wordt volgens
afsprake a.s. maandag afgezonden op gewone wijze per trein.*

Dausenberg.

Masters stak het stuk papier weer in zijn zak.

‘Deze Dausenberg is in ieder geval een man waar je terdege op moet letten. Je weet nu dus, dat er aanstaande maandag wéér een zending treintjes naar Holland gaat. We kunnen aannemen, dat daar dollars in zitten, anders zou er niet speciaal over worden geseind. Vandaag is het vrijdag. Je komt morgen, zaterdag, tussen één en twee uur in Zürich aan.’

Jan Prins bromde.

‘Zaterdag... Wat een lamme dag om ergens aan te komen. Kunnen we niets doen tot maandag.’

Masters grijnsde hem aan.

‘Dát dacht je! Gisteren zijn die twee boeven: Mark van Vliet en de

Bolle de Belgische grens al overgegaan. Het zal hun heus geen dagen kosten om aan valse papieren te komen. Hun organisatie zal daar wel voor zorgen. Kijk dus in de trein goed uit of zij er wellicht in zitten. Dat moet je natuurlijk wel even voorzichtig aan de steel steken. Maar de kans is niet groot. Deze nachttrein is namelijk stomvervelend.'

'O, dank je,' zei Arie.

Strauss grijnsde hem vol leedvermaak aan. Masters ging onverstoord verder:

'Ik was nog niet uitgesproken. Het controleren der vliegtuigen gebeurt door een mannetje van mij – in Brussel en in Zürich. Aan de hand van de passagierslijsten. Koud kunstje om na te gaan of er twee mannen, volgens het signalement dat wij al hebben, passage hebben genomen Brussel-Zürich.'

'Mogen wij contact met uw mannetje opnemen?'

'Wat ik je nu zeg mag je niet opschrijven. Je mag helemaal niets opschrijven. Je moet alles onthouden. Strauss en ik gaan óók naar Zürich. Per vliegtuig. Als je recht van het Züricher station de stad in loopt, ga je een brede winkelstraat in. Die heet...'

'Bahnhofstrasse?' ried Arie.

'Klopt. Nummer 1743 is een winkel in sportartikelen. Je gaat daar binnen als je me nodig hebt en vraagt of ze Hollandse, Friese schaatsen verkopen.'

'Heel gewone vraag voor Hollanders in Zürich,' meende Jan.

'Men zal zeggen van nee, maar dat ze wel uit het magazijn kunnen worden gehaald. Dat zal echter een uurtje duren. Je hebt geen zin om een uur te wachten en geeft een telefoonnummer plus een naam op om je te bereiken. Dat wordt genoteerd. Dat kan een café zijn, je hotel, wat je maar wil. Je kunt ook elke naam gebruiken die je maar wil. Als je hem maar onthoudt. Snap je?'

'Ik snap perfect.'

'Daar pik ik – of een van mijn mannen – je op.' Arie Roos floot zacht tussen zijn tanden.

'Ik moet zeggen dat het allemaal in elkaar zit met de precisie van een Zwitsers horloge.'

Masters keek op zijn polsklok.

'Mijn Amerikaans precisie-horloge zegt dat het half twee is.' – Hij trok een enveloppe uit zijn zak. 'Hier zitten tien briefjes van éénhonderd gulden in. Ga naar de 'Wagons Lits in de Hoogstraat en neem drie derdeklas retourbiljetten tot Zürich. Je krijgt géén slaapwagens,

want dat staat véél te gek voor toeristen. Neem aan reisdeviezen niet meer mee dan je tot Zürich en voor de eerste dag denkt nodig te hebben. Je kunt van ons daarginds wel dollars krijgen.'

Jan Prins had nog een idee:

'Het lijkt me een goed denkbeeld als we hier een paar dozen met speelgoedtreintjes kopen en die in onze bagage meenemen. Dan kunnen we die onderweg bestuderen, ze uit elkaar slopen en er ook een paar van in onze zak houden.'

Masters knikte geestdriftig.

'Prima! Ben je meteen beter op de hoogte ook. En nu wil ik je hier niet meer zien. Mocht je voor je vertrek nog iets willen vragen, telefooner me dan op dit nummer.' – Hij schreef het nummer op.

Arie fronste:

'Niets op papier zetten!'

Masters staarde hem verbluft aan en Strauss begon vreselijk hard te lachen en op zijn knieën te slaan. 'Hohoho...! Hahahaha...! De Amerikaanse Inlichtingendienst op zijn nummer gezet door een dikke, sproetige, Hollandse schooljonge! Hahahaha...!'

Masters keek een beetje raar, liet hun het nummer zien tot zij het kenden, frommelde het papiertje in elkaar en gooide het in een papiermand.

'Ingerukt!' zei hij. 'En succes!'

Arie heeft dikke lol en Jan Prins wordt heel boos

Jan, Bob en Arie hadden enkele machtig mooie uren voor hun D-trein vertrok. Er was geen tijd meer om eerst naar Amsterdam te gaan, waar Jan en Arie woonden, om daar reisgarderobe in te gaan pakken. Dus zij moesten de dingen die zij nodig hadden, inderhaast nieuwkopen. Het weer was schitterend, en zij wandelden opgewekt door de straten van Den Haag, verwoed piekerend over wat zij onderweg zoal nodig zouden kunnen hebben. 'Rugzakken!' zei Bob Evers.

'Dozen spoortreinen!' meende Jan Prins.

'Een toiletstel!' vond Arie, en dit verwekte een dusdanig brullend gelach van beide anderen, dat het Haagse publiek op beide trottoirs zes meter in de omtrek stil bleef staan en omkeek.

'Een toiletcassette,' hoonlachte Jan Prins. 'Met speciale sproeten-crème zeker.'

'En peenrood haarwater!' grinnikte Bob Evers. Arie werd verontwaardigd.

'Nee, stomme ezels. Als wij een rol moeten spelen dienen wij die ook goed te spelen. Neem bijvoorbeeld Bob Evers hier. Die is zogenaamd helemaal uit Amerika overgekomen om Europa rond te reizen voor zijn speelgoedtreinenkrantje. Dacht je dat die een hele wereldreis ondernam met alleen een versleten tandenborstel en een extra paar sokken?'

'Natuurlijk niet,' zei Bob Evers, 'ik ga het liefst op reis met een extra tandenborstel en één, goed versleten paar sokken.'

Jan Prins wipte op zijn hakken op en neer op de trottoirband.

'Wat dacht Lord Roos zich dan aan te gaan schaffen? Een rubberboot met buitenboordmotor! Een paar avondkostuums en een dozijn extra paspoorten? Of wou Baron Roos zich een knecht aanmeten?'

Arie haalde diep adem, slikte enkele, mogelijk lelijke, woorden in, haakte zijn duimen in zijn broeksriem en zei snijdend:

'Luister eens, vriend. Als ik het aan jou overlaat, te kopen wat jou nuttig lijkt, sla je voor zeshonderd gulden aan spoortreinen in en hebben we onderweg niet een franc over om een hap te eten. Hoeveel geld is er over?' Jan Prins staarde zijn vriend aan met diepe verontwaardiging:

‘Wat? Vertrouw je mij het beheer over de kas niet toe?’

‘Luister, jonge en goede vriend,’ zei Arie grimmig. ‘Ik ken jou en je eigenaardigheden wat spoortraining en meccanodozen betreft. Als jij met zeshonderd gulden in je zak een speelgoedwinkel binnenstapt vertrouw ik je inderdaad niet verder dan ik je zie. Voor de dag ermee. Hoeveel geld is er over?’

Bob, die terzijde had staan grinniken, koos plotseling Arie’s partij, en porde Jan aan:

‘Kom, kom. Wij eisen inzicht in de kas-toestand. Wat kosten die spoorkaartjes?’

Jan keek nog even of hij luide wilde gaan protesteren, stak dan heel langzaam de hand in zijn broekzak, haalde er een rol bankbiljetten uit, en begon te tellen.

‘De man ons afgesproken reisgeld aan Zwitserse francs plus onze spoorkaartjes Den Haag-Zürich laat over... Vijfhonderdzeventig... Hier! Iets minder dan zeshonderd gulden.’

‘Best,’ besliste Arie. ‘Geef ons de man iets minder dan tweehonderd pop en laat ieder dan kopen waar hij zelf zin in heeft.’

‘O.K.,’ stemde Bob in. ‘Een uitstekende regeling.’

Jan Prins keek sprakeloos van verontwaardiging en hapte even naar lucht. Bob en Arie hielden hun handen op. Jan omklemde echter de rol bankbiljetten met beide vuisten.

‘Dat is me ook een voorstel van lik-me-vestje! Die spoortraining die ik kopen moet, kosten minstens een paar honderd gulden. Zijn die voor gemeenschappelijke rekening of moet ik die alleen betalen, terwijl jullie in weelde baden en de man tweehonderd pop verbrassen?’

‘Jij bekijkt het helemaal verkeerd,’ wees Arie hem terecht. ‘Als wij onze tweehonderd pop hebben opgefeest aan chocola, limonade en bioscoopjes, heb jij nog steeds voor tweehonderd pop waarde aan spoortraining. Daar heb je over tien jaar nog lol van!’

‘Dat is een bezit voor het leven,’ knikte Bob.

‘Als je er zuinig op bent, hebben zelfs je kinderen er later nog wat aan!’ riep Arie met een zwaai van zijn arm. Hij werd geestdriftig. ‘Denk eens aan! Later kun je tegen je zoon zeggen: ‘Luister jongen... wees altijd zuinig... leer dat van je vader. Die had twee brassende vrienden...’

‘Die Bob en Arie heetten,’ vulde Bob aan.

‘En die fuifden voor tweehonderd gulden op aan haringen, zure bommen, rugzakken en toiletstellen,’ ging Arie door. ‘Maar je vader was verstandiger. Die kocht er spoortraining voor!’

Jan Prins stond zijn beide vrienden knarsetandend aan te kijken en barstte toen los:

‘Best. Ik zal twee lapjes van honderd nemen. Jullie krijgen de rest om samen te delen. Hier...’

Hij pelde twee briefjes van honderd van zijn rol en vouwde ze op, de rest van het geld zijn vrienden toestekend. Bob maakte een diepe buiging en nam de rol aan.

‘Maar,’ barstte Jan uit, de twee briefjes van honderd in zijn broekzak stekend, ‘als jullie denken, dat je hierna nog enig recht op die spoortreinen kunt laten gelden, heb je het mis. Die worden geheel en onherroepelijk van mij. En laat me nu met rust. Ik ontmoet je over een uur op het terras van ‘Het Gouden Hoofd.’

Hij keerde zich op zijn hakken om en beende boos weg.

Bob en Arie keken hem verbaasd na en vielen dan zowat om elkaars halzen van het lachen:

‘Je kunt Jan altijd zo lekker op de kast jagen!’ zei Arie even later nog nahikkend. ‘Die is rotsvast overtuigd dat we het nog menen ook! Kom mee. Wat ga jij eerst kopen?’

Zij gingen eerst naar Perry in de Hoogstraat en schaften de man een rugzak aan, een veldfles en wat verdere toeristische benodigdheden. Daarna ieder een extra stel ondergoed en een pyjama. Arie begeerde twee paar helgekleurde Amerikaanse sokken en Bob verwierf een bijzonder mooi padvindingsmes. Daarna wilde Arie twee broodjes rauw gehakt en Bob had heel bijzondere dorst. En in de cafetaria, terwijl hij juist de kop van zijn eerste broodje afhapte, kreeg Arie een prachtidée.

‘Bob... Zullen we een bak uithalen? Wij kopen samen óók een spoortrein!’

Bob begon onmiddellijk te grinniken.

‘En dan kijken wat voor gezicht Jan trekt... Hahahahaha...!’

Arie nam zijn tweede broodje in de vuist, rekende af en schoot buiten een taxi aan.

‘Waarheen, broer?’ vroeg de chauffeur, de twee jongens van boven tot onder opnemend.

‘Zullen we je wel zeggen,’ beet Arie hem toe, en dook achter in de auto. De chauffeur draaide zich achter zijn stuurwiel om en legde zijn armen op de rug van de zitting. ‘Hebben jullie thuis de spaarpot gelicht?’

Arie liep wat rood aan:

‘Als ik ooit nog eens aan spaarpotten begin,’ snauwde hij terug, ‘zal

ik een stuk of tien bestellen met jouw lelijk gezicht erop, en dan sla ik er elke avond een in scherven. Rijden we nog? Anders kunnen we beter een bokkenwagen huren.'

De chauffeur keek even verbaasd, grinnikte dan en reed weg. Hij scheen zoals de meeste taxichauffeurs, wel te houden van mensen die van de tongriem gesneden waren.

'Waarheen?' vroeg hij over zijn schouder.

'Naar een speelgoedwinkel,' antwoordde Arie, kortaf. 'Dacht ik het niet,' zei de chauffeur. 'Een mamapop kopen, zeker?'

'Goed geraten,' knikte Arie. 'Eentje met verstopte oren, dat-ie jouw flauwe moppen niet kan horen.'

Daar had de chauffeur niet van terug. Hij reed zonder verdere op- of aanmerkingen naar de dichtstbijzijnde speelgoedwinkel. Zij stapten uit. Bob ging de etalage staan bekijken.

'Wachten?' vroeg de chauffeur, die al in de gaten had, dat hij niet met van die héél erg gewone jongens te doen had.

'Graag,' zei Arie. 'En ik hoop dat het flink lang duurt.' De chauffeur keek hem aandachtig aan door het raampje en vroeg dan:

'En waarom, broer?'

'Dan kun je flink lang nadenken over een nieuwe flauwe mop!' kaatste Arie terug, en bense de portier dicht. Een kwartier later waren zij weer buiten, met een enorme doos, in bruin papier verpakt. Aan niets was te zien dat het een doos was uit een Speelgoedwinkel.

'Het Gouden Hoofd,' beval Arie.

Zij zaten ongeveer 10 minuten op het lange, smalle terras, tonic met citroen drinkend en kijkend naar de parade van Haagse mensen, toen zij Jan Prins uit lijn 3 zagen stappen. Hij had onder elke arm een verpakte doos; zijn zakken vol met kleinere pakjes en keek zo nijdig als een oorworm.

'Ha, die Jan!' groette Arie opgewekt en trok een stoel voor hem achteruit. 'Heb je twee speelgoedtreinen gekocht?'

'Ja,' snauwde Jan en plofte op zijn stoel neer. 'En de allermooiste trein kon ik niet kopen omdat ik precies geen geld genoeg meer bij me had.'

'Da's pech,' vond Arie. 'Heb je nu nog geld genoeg om een glas London Tonic te betalen, Jan?'

'Nog net!' zei Jan nijdig.

'Zoet maar,' suste Arie. 'Je krijgt anders van ons wel een slokje.'

‘En als je onderweg honger krijgt, koop ik wel een banaan voor je,’ troostte Bob.

Arie keek Bob vermanend aan:

‘We moeten dat anders niet overdrijven, Bob. Hij moet maar leren met zijn geld om te gaan. Eerst al zijn geld uitgeven aan spoortrainingen en dan bij ons komen aankloppen voor chocola, limonade en broodjes. Dat gaat niet!’

Arie en Bob waren rood van ingehouden lachen, maar Jan Prins zag er uit of hij ieder moment kon barsten van ingehouden woede.

‘Ik heb jullie liefdadigheid helemaal niet nodig,’ verklaarde hij fier. ‘Ober, twee broodjes croquet en een flesje van deze lekkere London Tonic.’

Jan zei verder geen woord meer en Arie en Bob praatten over de mensen die voorbij kwamen. Jans broodjes werden gebracht en hij begon te eten, maar Bob en Arie merkten wel, dat hij steeds scheefloerde naar de grote bruinpapieren doos naast Bobs stoel. Eindelijk kon hij zijn nieuwsgierigheid niet meer bedwingen. Hij veegde zijn lippen af aan een papieren servetje, dronk van zijn tonic en vroeg:

‘Wat hebben jullie gekocht, vanmiddag?’

‘Toiletzeep,’ zei Arie met wijdopen, blauwe ogen. Jan Prins keek hem aan.

‘Ja, natuurlijk, maar wat nog meer?’

‘O, en een rugzak.’

‘Anders niets?’ Jan keek hem half ongelovig, half angstig aan. Arie was namelijk zulk een vreemde kwast, dat je van hem eigenlijk altijd alles kon verwachten.

‘Alleen maar een rugzak en toiletzeep?’

‘Maar het was een heleboel toiletzeep,’ verzekerde Arie, en klopte op de bruinpapieren doos. ‘Als we een partij kochten kregen we elk stuk een cent goedkoper, reuzevoordelig.’

Jan slikte enkele malen en werd wit om zijn neus. Zijn blik ging naar Bob Evers.

‘Willen jullie beweren dat je... die hele doos vol... toiletzeep hebt gekocht?’

‘D-treinen zijn kolossaal smerig,’ zei Arie. ‘Dat weet iedereen.’

Jan bukte zich ineens, greep met één hand de bruinpapieren doos, lichtte die even van de grond en glimlachte opgelucht.

‘Jullie houden me voor de gek. Toiletzeep is véél zwaarder.’

‘Het is Franse schuimzeep,’ verklaarde Bob. ‘In allerlei kleuren.’

Groen en roze en lila. Extra-voordelige aanbieding.'

'Klets!' bromde Jan. 'Wat zit er in die doos?'

'Masters,' zei Bob. 'Met twee pistolen.'

Arie begon te snikken van het lachen. Jan stond boos op en verklaarde kortaf;

'Ik ga naar de Cineac. Jullie praten niets dan onzin. Ik zie je over een uur wel terug. Dan is het metéén tijd om naar het station te gaan. Letten jullie op mijn bagage?' Hij gooide een rijksdaalderbiljet op het tafeltje. 'En reken voor me af, wil je? De rest krijg ik wel terug.'

'Meneer wordt royaal,' zei Bob.

'Kan hij doen,' vond Arie. 'Hij heeft zijn geld belegd in spoortreinen.'

Iets over half negen kwam de internationale sneltrein naar Parijs het station Hollandse Spoor binnen denderen; nog niet half gevuld. Het kostte de jongens weinig moeite, drie plaatsen bij elkaar te vinden.

'Vaarwel, Holland!' wenste Arie, doch zodra de trein zich in beweging zette, werden de jongens ernstiger. Hun reis was begonnen... zij moesten hun rol gaan spelen en geen onvoorzichtige dingen zeggen. Bob vouwde een Amerikaanse 'Herald Tribune' open en begon die krant te lezen. Arie las een 'Saturday Evening Post' en Jan Prins een Amerikaans blad over het zelf maken van alle mogelijke soorten machinerieën dat hij aan een kiosk had gekocht. Boven hun hoofden in de bagagerekken lagen hun rugzakken en de dozen met speelgoedtreinen. De haltes volgden snel op elkaar: Rotterdam... Dordrecht... Roosendaal... Daarna kwam de douane de trein door. Eerst de controle van hun deviezen boekjes.

'Heeft u ook Hollands geld bij u?'

'Drieënveertig gulden,' verklaarde Arie.

Dat werd door de beambte aangetekend in Arie's deviezenboekje en hij kreeg de waarschuwing: 'Denkt u eraan dat u dat geld niet uit mag geven. U moet het weer bij u hebben als u terugkomt in het land.'

'Dat weet ik vanouds,' zei Arie en voelde de verbaasde blik van Jan Prins op zich gericht. Jan vroeg zich natuurlijk af, waaraan Arie een bedrag van honderdenzestig gulden kon hebben uitgegeven... Bob verklaarde dat hij zesendertig gulden aan Hollands geld bij zich had

* Noot: Tegenwoordig is dat allemaal veel eenvoudiger, maar toen dit avontuur zich afspeelde, bestond er nog een vrij strenge deviezencontrole.

maar hij, als Amerikaan, had geen deviezenboekje.

‘Wilt u dat soms ruilen voor francs?’ vroeg de beambte. Arie vertaalde dat in het Engels.

‘Niet nodig,’ verklaarde Bob en ging door met zijn krant lezen. Jan Prins biechtte op dat hij nog dertien gulden Hollands geld bezat.

‘Alsjeblieft!’ zei Arie, terwijl de beambte Jans boekje teruggaf. ‘En dat praat tegen ons over zuinig zijn!’ Vlak daarop kwam de paspoortcontrole. Die kostbare reisstukken waren allemaal in orde, maar de marechaussee keek wel enigszins verbaasd toen hij de massa’s stempels en visa-aantekeningen zag. Bladzijde na bladzijde der boekjes waren gevuld met stempels uit alle delen der wereld.

‘Wel, wel,’ zei de man in het grijze uniform, hun paspoorten stempend. ‘De jongelui hebben al het nodige gereisd, zie ik.’

‘En of,’ knikte Arie. ‘We hebben geprobeerd een land te vinden waar ze nog geen hbs-en hebben uitgevonden.’

‘En is u dat gelukt?’ vroeg de beambte.

‘Inderdaad,’ antwoordde Arie met een droef gezicht. ‘Maar daar wilden ze óns niet hebben, want we waren te eigenwijs.’

De marechaussee keek hen een voor een aan, bestudeerde weer de pasfoto’s in hun paspoorten, zei even:

‘Hmmm’, gaf de boekjes terug en liep door. Maar tien tellen later kwam een andere beambte teruglopen; recht op hen af.

‘Heeft u iets aan te geven?’

‘Niets,’ verklaarde Arie.

De douanier wees naar de grote dozen in de bagagenetten.

‘Wat zit daar dan in?’

‘Spoortreinen,’ verklaarde Jan Prins. ‘En toiletzeep.’

De douanebeambte gaapte hem aan.

‘Spoortreinen...?’

‘Jawel. En toiletzeep.’

‘Onzin,’ zei Arie. ‘Dat is maar een flauw mopje van hem, douanier. Er zit helemaal geen toiletzeep in. Hij wast zich nooit.’

‘Maak maar eens open,’ beval de douanier, nu kennelijk nijdig wordend. ‘En hou op met die flauwe grappen.’ Jan nam een van zijn eigen spoortreindozen uit het net, begon het touwtje los te knopen en keek Arie boos aan.

‘Het is jouw schuld! Jij hebt me verteld dat er toiletzeep in zat.’

Er volgde een scène van vijftien minuten. In alle dozen zaten speelgoedtreinen, Maar de grootste en mooiste zat in de grote doos van

Arie. Jan Prins werd zowat scheel en groen van afgunst. De douanier trok aan zijn oren en aan zijn neuspunt.

‘Luister eens even hier... dit zijn splinternieuwe treinen. Daar is voor nodig: een uitvoervergunning.’

Arie en Jan legden hem uit dat die treinen in dezelfde conditie weer mee terug zouden komen. Zij legden verder uit dat zij redacteurs waren van een jongenstijdschrift. Zij lieten hun perskaarten en hun brieven zien. Zij praatten door elkaar heen en honderd uit. Tenslotte gaf de douaneman het op en ging zijn chef halen. Die luisterde, trok ook aan zijn neuspunt, nam een anilinepotlood en schreef in beide Hollandse paspoorten dat mede over de grens waren genomen drie spoortreinen: twee van Jan en een van Arie.

‘En denk eraan, dat deze treinen weer mee terug naar Holland komen!’ waarschuwde hij. ‘Anders ben je er nog niet klaar mee!’

‘Mooie bak!’ zei Arie tegen hem. ‘Dadelijk gaat deze hele D-trein waar we nu in zitten, de grens over. Hoe weet u zeker dat DIE terugkomt?’

‘Aantekening in het paspoort van de machinist,’ zei Jan. ‘Als die in Holland terugkomt zonder D-trein, slingeren ze hem prompt in het cachot.’

De chef der douane staarde even streng naar Jan, dan in Arie’s wijdopen blauwe ogen, schoot in een lach en wandelde verder de trein in, gevolgd door zijn ondergeschikte. Tien minuten later passeerden zij de Belgische grens.

Het was nu aan het schemeren en toen de trein het grote station van Antwerpen binnen daverde, was de nacht ingevallen. De gemoedelijke, Vlaamse conducteur die hun kaartjes controleerde, zei:

‘In Schaarbeek overstappen, zonne.’

Bob Evers had (evenals de meeste Amerikanen) maar een vaag begrip er van hoe Europa eigenlijk in elkaar zat. Jan Prins bezat echter een Succesagenda met achterin een kaartje van de Benelux. Hij legde Bob uit, dat de sneltrein naar Parijs, waar zij nu in zaten, eerst Antwerpen passeerde en dan Brussel, om vandaar verder zuidwaarts te rijden naar Parijs. De reizigers voor Zwitserland echter moesten aan het Brusselse station Schaarbeek uitstappen en naar het tweede Brusselse station de ‘Nord’ gaan, om daar de sneltrein op te pikken die van de Belgische kust komt en via Luik, Luxemburg en Noord-Frankrijk de ganse nacht doordavert naar Zürich en Milaan.